

WIJ BEATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Ontwerpbesluit tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 83 van de Wet werk en bijstand inzake een experiment met betrekking tot de arbeidsinschakeling van alleenstaande ouders met kinderen tot 16 jaar (Tijdelijk besluit experiment WWB alleenstaande ouders)

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van, 16 juli 2007, nr. W&B/URP/07/24246;

Gelet op artikel 83 van de Wet werk en bijstand;

De Raad van State gehoord (advies van);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid A. Aboutaleb van,

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

Artikel 1 Begripsbepaling

In dit besluit wordt verstaan onder de wet: de Wet werk en bijstand.

Artikel 2 Experiment

1. In de periode van 1 september 2007 tot en met 31 december 2008 vindt een experiment plaats waarbij wordt afgeweken van de artikelen 7, 9 en 31, tweede lid, van de wet.
2. Het experiment houdt in dat aan een alleenstaande ouder die algemene bijstand ontvangt, een ontheffing van de verplichtingen, bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de wet, wordt verleend en dat van zijn inkomen een bedrag van €100,-- per kalendermaand, niet tot zijn middelen wordt gerekend, indien die alleenstaande ouder:
 - a. per kalendermaand een bruto-inkomen verwerft dat ten minste €773,-- bedraagt, waarvan ten minste €373,-- bestaat uit inkomen uit arbeid in dienstbetrekking, eigen bedrijf of zelfstandig beroep, en zijn jongste kind de leeftijd van 12 jaar nog niet heeft bereikt, dan wel
 - b. per kalendermaand een bruto-inkomen verwerft dat ten minste €843,-- bedraagt, waarvan ten minste €373,-- bestaat uit inkomen uit arbeid in dienstbetrekking, eigen bedrijf of zelfstandig beroep, en zijn jongste kind 12 jaar of ouder is, doch de leeftijd van 16 jaar nog niet heeft bereikt.
3. Het bedrag van €100,-- per kalendermaand, bedoeld in het tweede lid, wordt over de periode waarin dat bedrag niet tot de middelen van de alleenstaande ouder wordt gerekend, verminderd met:
 - a. het bedrag van de aanvullende alleenstaande ouderkorting, de combinatiekorting en de aanvullende combinatiekorting dat op grond van artikel 31, tweede lid, onderdeel c, van de wet over deze periode niet tot zijn middelen is gerekend,

- b. de inkomsten uit arbeid die op grond van artikel 31, tweede lid, onderdeel o, van de wet over deze periode niet tot zijn middelen zijn gerekend, en
 - c. de eenmalige premie bedoeld in artikel 31, tweede lid, onderdeel j, van de wet die in deze periode aan de alleenstaande ouder wordt toegekend tenzij die premie geen relatie heeft met de verwerving van het inkomen, bedoeld in het tweede lid, of een premie is als bedoeld in het vierde lid.
4. De alleenstaande ouder:
- 1°. op wie het tweede lid van toepassing is geweest;
 - 2°. die in de periode van 1 september 2007 tot en met 31 december 2008 over een of meer kalendermaanden een in aanmerking te nemen inkomen heeft dat meer bedraagt dan de bijstandsnorm, doch dat bruto minder bedraagt dan €1.616,-- waarvan ten minste €373,-- bestaat uit inkomen uit arbeid in dienstbetrekking, eigen bedrijf of zelfstandig beroep;
 - 3°. waarvan het jongste kind in de desbetreffende kalendermaand de leeftijd van 16 jaar nog niet heeft bereikt,
- heeft per kalenderjaar recht op een eenmalige premie die de som bedraagt van €100 maal het aantal hiervoor bedoelde kalendermaanden in het desbetreffende kalenderjaar.
5. De premie, bedoeld in het vierde lid, wordt na afloop van het desbetreffende kalenderjaar uitbetaald. Voor de toepassing van artikel 31, tweede lid, onderdeel j, van de wet wordt deze uitbetaling geacht samen te vallen met de uitbetaling van een eerdere eenmalige premie met betrekking tot het desbetreffende kalenderjaar.
6. Aan het experiment nemen ten hoogste deel:
- a. vijf gemeenten met 150.000 of meer inwoners;
 - b. vijf gemeenten met 50.000 of meer inwoners, doch minder dan 150.000 inwoners; en
 - c. vijf gemeenten met 10.000 of meer inwoners, doch minder dan 50.000 inwoners.

Artikel 3 Voorwaarden

1. Een verzoek als bedoeld in artikel 83, derde lid, van de wet komt slechts voor inwilliging in aanmerking, indien naar het oordeel van Onze Minister:
- a. de gemeente met betrekking tot het aantal alleenstaande ouders dat algemene bijstand ontvangt, representatief is voor een Nederlandse gemeente met een vergelijkbaar aantal inwoners;
 - b. het college:
 - 1° voldoende inzicht heeft in het aantal alleenstaande ouders dat algemene bijstand ontvangt;
 - 2° voldoende inzicht heeft in de re-integratieactiviteiten die met betrekking tot de alleenstaande ouders zijn ontplooid;
 - 3° voldoende inzicht heeft in de effecten van de onder 2° bedoelde re-integratieactiviteiten;
 - 4° voldoende inzicht heeft in het aantal alleenstaande ouders dat op 1 september 2007 in deeltijd werkzaam is;
 - 5° voldoende inzicht zal hebben in het aantal alleenstaande ouders dat na 1 september 2007 in deeltijd werkzaam zal zijn;
 - 6° voldoende inzicht heeft in de hoogte en de samenstelling van de inkomsten die alleenstaande ouders op 1 september 2007 ontvangen;
 - 7° voldoende inzicht zal hebben in de hoogte en de samenstelling van de inkomsten die alleenstaande ouders na 1 september 2007 zullen ontvangen.
2. Indien toepassing van het eerste lid tot gevolg heeft dat het aantal verzoeken dat voor inwilliging in aanmerking komt hoger is dan het maximum aantal gemeenten, bedoeld in artikel 2, zesde lid, onderdelen a, b of c, plaatst Onze Minister de op die gemeenten betrekking

hebbende verzoeken in rangorde op basis van de mate waarin de deelname van de desbetreffende gemeente aan een experiment als bedoeld in artikel 2 een bijdrage levert aan het doel, genoemd in artikel 4. Toekenning, dan wel afwijzing van verzoeken vindt plaats met inachtneming van deze rangorde.

Artikel 4 Doel experiment

Met een experiment als bedoeld in artikel 2 wordt beoogd inzicht te verkrijgen in de mate waarin een ontheffing van de verplichtingen, bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de wet, in combinatie met het niet tot de middelen rekenen van een bedrag op grond van artikel 2, tweede lid, en de eenmalige premie, bedoeld in artikel 2, vierde lid, de doeltreffendheid van de arbeidsinschakeling van alleenstaande ouders verhoogt, zowel op het gebied van de toetreding tot de arbeidsmarkt, als op het gebied van de stabiliteit van de arbeidsinschakeling.

Artikel 5 Administratie en gegevensverstrekking

1. Het college van een gemeente die deelneemt aan een experiment als bedoeld in artikel 2 draagt er zorg voor dat de administratie met betrekking tot de uitvoering van dat experiment zodanig wordt ingericht, dat alle van belang zijnde vastleggingen en bewijsstukken met betrekking tot het verloop van het experiment en de aan het experiment verbonden kosten, tijdig en controleerbaar zijn vastgelegd.
2. Het college, bedoeld in het eerste lid, brengt tweemaandelijks aan Onze Minister verslag uit over zijn bevindingen met betrekking tot het experiment en draagt er zorg voor dat Onze Minister dat verslag telkens uiterlijk op de 20^e dag van de kalendermaand onmiddellijk volgend op de periode van twee kalendermaanden waarop het verslag betrekking heeft, ontvangt.

Artikel 6 Tussenverslag

Onze Minister zendt uiterlijk 1 mei 2008 aan de Staten-Generaal een tussenverslag over de doeltreffendheid en de effecten van een experiment als bedoeld in artikel 2 en zijn zienswijze dienaangaande.

Artikel 7 Beoordeling experiment

Van een doeltreffende arbeidsinschakeling is in ieder geval sprake indien:

- a. over de maand juli 2008 met betrekking tot ten minste 11% van het totale aantal alleenstaande ouders in de gemeenten die deelnemen aan een experiment als bedoeld in artikel 2, op grond van artikel 2, tweede lid, een bedrag niet tot de middelen van de alleenstaande ouder is gerekend, en
- b. in de periode van 1 september 2007 tot en met 31 juli 2008 ten aanzien van ten minste 75% van de alleenstaande ouders, bedoeld onder a, het niet tot de middelen rekenen van een bedrag op grond van artikel 2, tweede lid, gedurende een ononderbroken periode van ten minste vier kalendermaanden heeft plaatsgevonden.

Artikel 8 Bekostiging experiment

1. Onze Minister vergoedt aan het college van de gemeente die deelneemt aan een experiment als bedoeld in artikel 2 de kosten van de in het kader van dat experiment aan een alleenstaande ouder verstrekte algemene bijstand en de premie, bedoeld in artikel 2, vierde lid.
2. Het college declareert de in een kalenderjaar gemaakte kosten, bedoeld in het eerste lid, door middel van een opgave van die kosten in de bijlage bij de jaarrekening met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen, bedoeld in artikel 58a, eerste lid, van

het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, voor zover deze betrekking heeft op dit experiment.

Artikel 9 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt inwerking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst en vervalt met ingang van 1 januari 2010.

Artikel 10 Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Tijdelijk besluit experiment WWB alleenstaande ouders.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(A. Aboutaleb)

Nota van toelichting

Inleiding

Op 20 maart 2007 heeft de Eerste Kamer het initiatiefwetsvoorstel Wet voorzieningen arbeid en zorg alleenstaande ouders (Wet Vazalo) aangenomen. Dit inmiddels tot wet verheven voorstel zal in werking treden op een bij koninklijk besluit te bepalen datum. De door het parlement beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2009. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer is van die zijde de wens geuit om voorafgaande aan de inwerkingtreding van de Wet Vazalo in het kader van de Wet werk en bijstand (WWB) een experiment uit te voeren, waarbij wordt gezien welke effecten het Vazalo-instrumentarium (financiële prikkel en vrijstelling van de arbeidsplicht) heeft op de (duurzame) arbeidsinpassing van alleenstaande ouders. De initiatiefnemer van de wet heeft met het uitvoeren van die wens ingestemd.

Hoofdpijnen van de Wet Vazalo

De Wet Vazalo heeft tot doel de alleenstaande ouder in de gelegenheid te stellen met werk in deeltijd voldoende inkomen te verwerven voor zichzelf en de kinderen; een beroep op bijstand is dan niet nodig. De regeling is zo vormgegeven dat meer werken meer loont¹.

De wet voorziet in de Vazalo-toeslag, een toeslag in het kader van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) die wordt uitgekeerd door de Belastingdienst/Toeslagen. Om voor deze toeslag in aanmerking te komen, dient de alleenstaande ouder in het kalenderjaar over een eigen inkomen te beschikken van minimaal 55% en maximaal 115% van het minimumloon, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML).

Van dit inkomen dient in het kalenderjaar ten minste een bedrag van (thans) €4.475 te bestaan uit inkomsten uit werk en woning in de zin van de Wet inkomstenbelasting 2001 (voor dit bedrag is aangesloten bij het bedrag dat op grond van artikel 8.14 van de Wet inkomstenbelasting 2001 ten minste aan deze inkomsten moet zijn genoten om recht te hebben op de combinatiekorting). De Vazalo-toeslag bestaat (indien nodig) uit een aanvulling op dat eigen inkomen tot 90% WML en een 'bonus'.

Indien niet gedurende het hele kalenderjaar aan genoemde voorwaarden wordt voldaan, komt de alleenstaande ouder niet in aanmerking voor de Vazalo-toeslag. Voldoet de alleenstaande ouder niet gedurende het hele kalenderjaar, maar wel gedurende één of meer perioden in een kalenderjaar naar tijdsevenredigheid herleid, aan genoemde voorwaarden, dan komt deze in aanmerking voor de Arbeidstoeslag alleenstaande ouders. Dit is een 'bonus' die in het kader van de WWB wordt uitgekeerd door de gemeente.

Inkomensschommelingen kunnen ertoe leiden dat alleenstaande ouders in het kader van de Wet Vazalo soms bij de Belastingdienst/Toeslagen terecht moeten voor aanvulling van hun inkomen en soms weer bij de gemeente. Dit wordt het 'duiventileffect' genoemd.

De Wet Vazalo is voor gemeenten een extra instrument bij de arbeidsmarkttoeleiding van alleenstaande ouders. Daarnaast hebben gemeenten een financieel voordeel bij deze wet in de vorm van de besparing op de algemene bijstandsuitgaven doordat de alleenstaande ouder reeds bij een inkomen van 55% WML – in plaats van 90% WML – uit de bijstand kan stromen, namelijk naar de Belastingdienst/Toeslagen.

Doel van het experiment

Het experiment is gericht op het onderzoeken van mogelijkheden om de WWB met betrekking tot de

¹ Kamerstukken II 2004/05, 29 948, nr. 3, p. 3.

arbeidsinschakeling van alleenstaande ouders doeltreffender uit te voeren. Hierbij wordt afgeweken van de artikelen 7, 9 en 31, tweede lid van de WWB, teneinde een aantal belangrijke uitgangspunten van Vazalo tijdelijk binnen de WWB te brengen om op deze manier de werking van de Wet Vazalo aan de praktijk te toetsen en eventuele verbeterpunten naar voren te brengen. De initiatiefnemer heeft tijdens de behandeling in de Eerste Kamer aangegeven welwillend te staan ten opzichte van wijzigingen in de Wet Vazalo, als de meerwaarde daarvan in het experiment is gebleken².

Met het experiment wordt beoogd inzicht te krijgen in:

- a. de mate waarin een gedeeltelijke ontheffing van de arbeidsverplichting en het niet tot de middelen rekenen van de inkomsten van de alleenstaande ouder tot een bedrag van €100,-- per maand de arbeidsinschakeling van alleenstaande ouders stimuleert, en
- b. de stabiliteit van het arbeidspatroon van alleenstaande ouders. Dit is van belang in verband met de beoordeling van de mate waarin het 'duiventileffect' optreedt en de mogelijkheden om de negatieve gevolgen van dit effect, met name de inkomensonzekerheid, tegen te gaan.

De Eerste Kamer wenst dat het 'duiventileffect' in het experiment nadrukkelijk wordt onderzocht.

Vormgeving van het experiment

Gedurende de periode dat de alleenstaande ouder die algemene bijstand ontvangt aan de inkomenseisen van de Wet Vazalo voldoet, is deze vrijgesteld van de arbeidsverplichting, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel a, van de WWB en van de re-integratieverplichting, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel b, van de WWB.

Om de werking van de financiële prikkel te meten, wordt de 'bonus' voor de alleenstaande ouder die algemene bijstand ontvangt en aan de inkomenseisen van de Wet Vazalo voldoet vormgegeven als een vrijlating van de eigen inkomsten tot een bedrag van €100 per maand. Op grond van de wet Vazalo zou de 'bonus' €66 per maand bedragen. Omdat het experiment echter - doordat de Belastingdienst/Toeslagen niet kan deelnemen - op een aantal onderdelen verschilt van de Wet Vazalo, komen een aantal mogelijke financiële voordelen voor de alleenstaande ouder in het experiment niet direct tot uiting. De bepalingen inzake de vermogenstoets en verlaging van de bijstandsnorm wegens het kunnen delen van de noodzakelijke kosten van het bestaan blijven gedurende het experiment van toepassing, in tegenstelling tot bij de Wet Vazalo. Ook wordt tijdens het experiment de kinderalimentatie in aanmerking genomen als middel. Door in het experiment de hoogte van de vrijlating vast te stellen op €100 per maand wordt aan deze verschillen tegemoet gekomen.

Daarnaast is de Vazalo-toeslag, die alleenstaande ouders met een inkomen tussen 90% en 115% WML op grond van artikel 2, eerste lid van de Wet Vazalo, eenmaal per jaar van de Belastingdienst/Toeslagen gaan ontvangen, in het experiment betrokken. De alleenstaande ouder die gedurende het experiment uit de bijstand stroomt en een inkomen heeft dat tussen de bijstandsnorm en 115% WML ligt, heeft recht op een 'bonus' in de vorm van een eenmalige premie. Hier is de verantwoordelijkheid die het college krachtens artikel 7 van de WWB heeft dus omgezet in een recht voor de betrokkene. Conform de systematiek van de Wet Vazalo wordt deze premie na afloop van het kalenderjaar uitbetaald en bedraagt de premie de som van € 100 vermenigvuldigd met het aantal maanden waarin het inkomen tussen de bijstandsnorm en 115% WML ligt. Indien de gemeente in een kalenderjaar naast de eenmalige premie een ander premie verstrekt als bedoeld in artikel 31, tweede lid, onderdeel j, van de WWB worden de premies geacht gezamenlijk één premie te vormen. Het gezamenlijke bedrag van de premies mag niet hoger zijn dan het bedrag genoemd in artikel 31, tweede lid, onderdeel j, van de WWB.

² Handelingen I 2006/07, blz. 765.

In de belastingwetgeving wordt geregeld dat de bonus en de eenmalige premie, conform de Wet Vazalo, onbelast zijn.

Evenals bij de Wet Vazalo worden de vrijlatingen en premies die de alleenstaande ouder tijdens het experiment ontvangt op grond van de WWB op deze 'bonus' in mindering gebracht. Een eenmalige premie in verband met arbeidsinschakeling die aan de alleenstaande ouder is toegekend over een periode voorafgaande aan de periode waarin deze de 'bonus' als bedoeld in artikel 2, tweede lid, is gaan ontvangen, wordt niet in mindering gebracht op deze 'bonus'; bij een dergelijke eenmalige premie is immers geen sprake van dubbeling met de 'bonus'.

Een en ander is geregeld in artikel 2 van deze algemene maatregel van bestuur. In dit artikel is de inkomenseis uit artikel 2 van de Wet Vazalo uitgedrukt in concrete bedragen op maandbasis. Deze bedragen gelden gedurende de gehele looptijd van het experiment. Dit vereenvoudigt de uitvoering, mede doordat deze bedragen niet - zoals het geval zou zijn geweest bij verwijzing naar de relevante wetsartikelen - per 1 januari 2008 geïndexeerd hoeven te worden. De materiële betekenis van de indexering weegt in dit verband niet op tegen de uitvoeringstechnische consequenties daarvan. De bedragen in de inkomenseis zijn bruto bedragen, inclusief (voor zover bij het desbetreffende inkomen van toepassing) vakantietoeslag. De alleenstaande ouder met een kind tot 12 jaar moet minimaal bruto €773 per maand (55% van het WML) aan eigen inkomsten hebben. Als het kind ouder is dan 12 jaar, maar jonger dan 16 jaar, moet de alleenstaande ouder minimaal bruto €843 per maand (60% WML) aan eigen inkomsten hebben. (Beide bedragen zijn gebaseerd op de hoogte van het WML per 1 januari 2007). Van deze inkomsten moet minimaal €373 bestaan uit inkomsten uit arbeid. Dit is gelijk aan 1/12 deel van €4.475, zijnde het bedrag als bedoeld in artikel 8.14 van de Wet inkomstenbelasting 2001 ter zake van het recht op de combinatiekorting. Het bedrag van bruto €1.616 dat genoemd wordt in artikel 2, vierde lid, komt overeen met 115% WML.

Het experiment richt zich, zoals hiervoor bij het doel van het experiment is aangegeven, tevens op het 'duiventileffect'. Het gaat daarbij om de mate waarin dit effect zich voordoet en tevens om de maatregelen die gemeenten en de Belastingdienst/Toeslagen mogelijk kunnen nemen om het optreden van dit effect en de nadelige gevolgen daarvan voor de alleenstaande ouder tegen te gaan.

Doordat de Belastingdienst/Toeslagen niet actief deelneemt aan het experiment (zie ook hierna) zouden de betrokken gemeenten zonder een nadere regel niet het financiële voordeel hebben van de besparing op de algemene bijstandsuitgaven die de Wet Vazalo biedt doordat de alleenstaande ouder reeds bij een inkomen van 55% WML uit de bijstand kan stromen. Om dit voordeel te simuleren, voorziet artikel 8, eerste lid, erin dat de deelnemende gemeenten de kosten betaald krijgen van de algemene bijstand die wordt verstrekt aan de alleenstaande ouder die aan de inkomenseis voldoet. Met betrekking tot de hoogte van de algemene bijstand geldt in dit verband, conform artikel 19, tweede lid, van de WWB, het verschil tussen het inkomen en de bijstandsnorm.

Elementen uit de Wet Vazalo die niet in het experiment zijn betrokken

Op een aantal punten wijkt het experiment af van de Wet Vazalo. De Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen kent geen experimenteerbepaling, zodat de Belastingdienst/Toeslagen niet actief kan deelnemen aan het experiment. Het experiment betreft derhalve alleen de WWB. Alleenstaande ouders die aan de voorwaarden van Vazalo voldoen, gaan niet over naar de Belastingdienst/Toeslagen en blijven gedurende de looptijd van het experiment ter aanvulling op hun inkomen algemene bijstand van de gemeente ontvangen. Bij gevolg gelden voor de alleenstaande ouders, anders dan bij de Vazalo-toeslag, de vermogenstoets, de verlaging wegens het kunnen delen van de noodzakelijke kosten van het bestaan en wordt kinderalimentatie

als inkomen in aanmerking genomen. Het is niet mogelijk om van de desbetreffende artikelen van de WWB in een experiment af te wijken nu deze niet vallen onder de reikwijdte van artikel 83, eerste lid, van die wet.

Deelname gemeenten aan het experiment

Onze Minister kan op hun verzoek gemeenten aanwijzen die deelnemen aan het experiment. Gezien het tijdpad van het experiment is gekozen voor een experiment met een beperkt aantal gemeenten, maximaal vijftien gemeenten, te weten vijf gemeenten met 150.000 of meer inwoners, vijf gemeenten met 50.000 of meer inwoners, doch minder dan 150.000 inwoners; en vijf gemeenten met 10.000 of meer inwoners, doch minder dan 50.000 inwoners, zullen deelnemen aan het experiment. Bij de selectie van de deelnemende gemeenten gelden de volgende criteria.

De aan het experiment deelnemende gemeenten moeten:

- een representatieve afspiegeling vormen van alle Nederlandse gemeenten, zodat uit de uitkomsten van het experiment conclusies kunnen worden getrokken over de effecten van de Wet Vazalo voor de volledige populatie alleenstaande ouders. Het aantal alleenstaande ouders in de gemeente mag daarom niet sterk afwijken van het gemiddelde aantal alleenstaande ouders in vergelijkbare gemeenten;
- inzicht hebben in de omvang van de doelgroep alleenstaande ouders en in een aantal kenmerken (hoogte, duur en aard inkomsten);
- inzicht hebben in de resultaten van de re-integratie-inspanningen voor deze doelgroep, dit om de effecten van het experiment te kunnen scheiden van effecten van andere re-integratie-inspanningen van de deelnemende gemeenten.

Als op basis van deze criteria meer dan het in artikel 2, vierde lid, bedoelde maximaal aantal gemeenten in aanmerking komt voor deelname aan het experiment, selecteert Onze Minister op basis van de betekenis die de deelname van een specifieke gemeente aan het experiment heeft. Hierbij wordt mede gelet op de motivatie voor deelname en de maatregelen die de gemeente al heeft genomen om inkomensschommelingen bij de doelgroep alleenstaande ouders op te vangen.

Begeleidingscommissie

Met betrekking tot dit experiment is een begeleidingscommissie ingesteld op grond van artikel 83, vierde lid, van de WWB. Gegeven de wens van het parlement om per 1 september 2007 met het experiment te starten en het belang van een vroegtijdige inschakeling van de commissie, is die commissie al voorafgaande aan de inwerkingtreding van deze algemene maatregel van bestuur, ingesteld.

Taken van deze commissie zijn:

- het voeren van overleg met de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de kwaliteit en doelmatigheid van het experiment;
- het commentariëren van de verslagen, bedoeld in artikel 5, tweede lid, alsmede de onderzoeksrapporten en het verslag, bedoeld in artikel 83, vijfde lid, van de wet;
- het verstrekken van informatie over werkveld, literatuur, ander onderzoek en dergelijke aan de onderzoekers;
- het fungeren als intermediair tussen onderzoekers en werkveld.

Op verzoek van de staatssecretaris, geeft de commissie tevens een oordeel over de selectie van de aan het experiment deelnemende gemeenten.

Resultaat van het experiment

Voorwaarde bij het uitvoeren van een experiment is dat criteria worden gehanteerd die 'meetbaar' en 'objectief' zijn. Tijdens de behandeling van de Wet Vazalo in de Eerste Kamer heeft de Staatssecretaris van

Sociale Zaken en Werkgelegenheid ook aangegeven dat hij van tevoren duidelijk wil definiëren wanneer het experiment als geslaagd kan worden beschouwd³.

Daarom wordt na afloop van het experiment kwantitatief en kwalitatief gezien in hoeverre de financiële prikkel en de ontheffing van de arbeidsplicht hebben geleid tot een doeltreffender arbeidsinschakeling van alleenstaande ouders op basis van de gerealiseerde uitstroom en de stabiliteit van het inkomen van de betrokken alleenstaande ouders.

Van doeltreffendheid in de arbeidsinschakeling is in ieder geval sprake indien:

- De uitstroom van alleenstaande ouders tijdens het experiment in deelnemende gemeenten minimaal (naar rato) gelijk is aan de uitstroom in het door initiatiefnemer in de memorie van toelichting bij Vazalo geschetste realistische scenario.
- Het duiventileffect zich voordoet bij een gering deel van de totale populatie alleenstaande ouders.

In het realistische scenario is in het jaar van invoering van de Wet Vazalo sprake van een uitstroom uit de bijstand van 10.000 alleenstaande ouders⁴ bij een bijstandspopulatie van 90.000 alleenstaande ouders⁵. Dit komt overeen met een uitstroom van 11% van de bijstandspopulatie.

Financiering van het experiment

De aan het experiment deelnemende gemeenten ontvangen separaat middelen (buiten het I-deel van de WWB om) ter financiering van het experiment. Deze middelen bestaan uit een vergoeding ter hoogte van de uit te betalen algemene bijstand aan de alleenstaande ouder die aan de voorwaarden van artikel 2 voldoet. Deze vergoeding bedraagt (conform artikel 19, tweede lid van de wet) het verschil tussen de bijstandsnorm en het inkomen van de alleenstaande ouder. Daarnaast wordt de premie vergoed die op grond van artikel 2, vierde lid, aan de alleenstaande ouders wordt verstrekt.

De kosten van het experiment zijn geraamd op maximaal €5 miljoen. Voor dit bedrag is dekking aanwezig op de SZW-begroting 2008.

Procedure

De gewenste startdatum van het experiment is 1 september 2007. Uiterlijk drie maanden voor het einde van een experiment zal de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, overeenkomstig artikel 83, vijfde lid, van de WWB, een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van het experiment in de praktijk aan de Staten-Generaal zenden. Gezien de door het parlement beoogde inwerkingtreding van de Wet Vazalo per 1 januari 2009, is het van belang dat het verslag van het experiment voor het zomerreces van 2008 door het parlement wordt behandeld. Om deze reden zal begin mei 2008 een tussenverslag over het experiment aan het parlement worden toegezonden. Het uiteindelijke verslag wordt uiterlijk drie maanden voor het einde van een experiment aan het parlement gezonden.

Tijdens de behandeling in de Eerste Kamer heeft de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid erop gewezen dat het tijdsbestek voor het experiment krap is en dat het wenselijk is ruimte in te bouwen voor een langer experiment als dat noodzakelijk is⁶. Tegen de achtergrond hiervan zal dit besluit eerst per 1 januari 2010 vervallen en is het dus mogelijk om (zo nodig) tot verlenging over te gaan. Het krappe tijdsbestek voor het experiment zal naar verwachting aan de orde komen bij gelegenheid van het

³ Handelingen I 2006/07, blz. 769.

⁴ Kamerstukken II 2004/05, 29 948, nr. 3, p. 17, tabel 6.

⁵ Kamerstukken II 2004/05, 29 948, nr. 3, p. 2.

⁶ Handelingen I 2006/07, blz. 769.

tussenverslag. In geval van verlenging van het experiment zal deze algemene maatregel van bestuur worden aangepast en wordt de inwerkingtreding van de Wet Vazalo uitgesteld.

Adviezen

Het Uitvoeringspanel, waaraan gemeenten, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de vereniging van Directeuren voor Sociale Diensten (Divosa) deelnemen (hierna te noemen: het UP), is van mening dat een experiment betrekking zal moeten hebben op de situatie zoals die zich zal voordoen na de start van de Wet Vazalo. Het voorgestelde experiment voldoet daar niet aan doordat de Belastingdienst/Toeslagen daar niet aan meewerkt. Mede daardoor ontvangt de cliënt tijdens het experiment niet de financiële extra's die deze bij Vazalo wel zal ontvangen. Om de gevolgen van de Wet Vazalo goed te kunnen verkennen is nodig dat de Belastingdienst/Toeslagen meewerkt aan het experiment of dat binnen het experiment een 'look-a-like situatie' wordt gecreëerd. Een belangrijk aspect voor cliënten is volgens het UP het uit de bijstand geraken. Dat gebeurt bij het experiment niet. In reactie hierop merken wij op dat binnen de mogelijkheden van artikel 83 van de WWB maximaal invulling is gegeven aan de door het UP voorgestelde 'look-a-like situatie'.

Voorts wijst het UP op het belang van de termijn van het experiment. Omdat in de Wet Vazalo uitgegaan wordt van een jaarsystematiek, zal ook die tijdspanne meegenomen moeten worden in het experiment. Anders is niet of nauwelijks een beeld te krijgen over de gevolgen van de mogelijke duiventil-problemen. Pas dan is er zicht op te krijgen in hoeverre voor cliënten de voordelen van Vazalo opwegen tegen de eventuele nadelen. Bij de huidige planning is de looptijd van het experiment te kort om bruikbare resultaten op te leveren.

Als reactie zij, onder verwijzing naar het vorenstaande, korthedshalve opgemerkt dat bij gebleken noodzaak daartoe, een verlenging van het experiment tot de mogelijkheden behoort.

In het kader van de toezichtbaarheidstoets is door de Inspectie Werk en Inkomen een opmerking gemaakt inzake de verrekening van de 'bonus' met de in artikel 31, tweede lid, onderdeel c, van de WWB genoemde middelen. Deze opmerking heeft geleid tot een taanpassing van artikel 2, derde lid, van dit besluit. Voor het overige geeft het ontwerpbesluit de Inspectie Werk en Inkomen uit een oogpunt van toezichtbaarheid geen aanleiding tot opmerkingen.

Vorbereidingen

Gelet op de wens van het parlement om per 1 september 2007 met het experiment te starten, is ervoor gekozen om voorafgaande aan de inwerkingtreding van dit besluit met de voorbereidingen te beginnen, omdat anders niet aan die wens voldaan zal kunnen worden. In de Verzamelbrief van april 2007 zijn de gemeenten die interesse hebben in deelname aan het experiment opgeroepen zich aan te melden vóór 17 mei 2007. Dit uiteraard onder het voorbehoud van mogelijke wijzigingen met betrekking tot de inhoud en/of uitvoering van het experiment.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(A. Aboutaleb)